

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОЇ СФЕРИ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЗАСОБАМИ АРТ-ТЕХНІК

Загальна кількість годин – 6

Форми занять: лекція (2 години), практичні заняття (4 години)

План заняття

1. Психологічні особливості розвитку молодшого школяра
2. Особливості розвитку емоційно-вольової сфери молодшого школяра
3. Використання АРТ-технік у розвитку емоційної сфери
4. Опрацювання вправ з використанням Арт засобів

Анотація

В емоційній сфері молодшого школяра зростає стриманість, переважає бадьорий, життєрадісний настрій учня, дитина проявляє інтерес та доброзичливість до оточуючих. Водночас емоції молодшого школяра дуже бурхливі, дитина легко втрачає рівновагу, виходить з себе, схильна до афектів (Л. С. Славіна).

Основним джерелом емоцій є навчальна та ігрова діяльність. Інтенсивно формуються вищі почуття (В. О. Сухомлинський). Особливу роль відіграють інтелектуальні емоції, найтісніше пов'язані із навчальною діяльністю: здивування, сумнів, переживання нового, радість пізнання. Моральні почуття виявляються у формі симпатії, дружби, товариськості, обов'язку, гуманності. Порівняння переживань своїх з переживаннями оточуючих сприяє розвитку усвідомленості своїх емоцій. Учень чекає від оточуючих поваги, визнання і розуміння, різко негативно реагує на приниження його гідності. При порушеннях емоційної сфери дитина може виявляти грубість, впертість, запальність, забіякуватість та інші форми емоційної невірноваженості. Найчастіше

причинами цього є розходження між завищеним рівнем домагань та реальними можливостями його реалізації. Вольові якості молодших школярів є основою їх систематичного навчання і водночас розвиваються завдяки йому. Воля молодшого школяра відзначається достатньо високим рівнем довільності, яка дозволяє йому усвідомлювати й виконувати обов'язкові завдання, підпорядкувати їм свою активність, керувати пізнавальними процесами, виконувати складні інструкції та вимоги дорослих.

У школярів з'являється особлива вольова дія – вчинок, орієнтований на інтереси оточуючих людей. Зростає вимогливість до себе та інших, розширюється сфера усвідомлення обов'язків, розуміння необхідності їх виконання. Прояви волі молодшого школяра значною мірою залежать від ситуації, вимагають зовнішньої підтримки з боку дорослого. Тому в початковій школі необхідно створити атмосферу чітких вимог і правил поведінки, спокійно-позитивний соціально-психологічний клімат. У цей період у дітей формуються такі вольові риси характеру, як цілеспрямованість, організованість, стриманість, дисциплінованість, наполегливість тощо.

Арт-терапія це зцілення за допомогою будь-якої художньої творчості. В сучасній арт-терапії можна виділити два основні напрями. Представники першого використовують вже готові твори (картини, музику тощо) професійних митців. Позитивним моментом, безумовно, є найвищий рівень творів і, відповідно, високий рівень переживань, закодованих у них. Крім того, знімається страх робити щось самому без спеціального навчання. Представники другого напряму використовують самостійну творчість клієнтів або учасників груп. Позитивним моментом є саме власна творчість.

Практична робота

1. Техніка ізотерапії «Пляма страху»

Обладнання: воскові олівці,

Мета: показати можливості подолання страху.

Інструкція: пропонуємо клієнту намалювати пляму страху. А потім спробувати змінити її так щоб вона стала смішна. Розмалювати або домалювати або замалювати. А далі клієнт повинен назвати 7-10 реальних аргументів чого ця пляма страху смішна. І пропонуємо проговорити: Мій страх такий... (аргументи).

2. **Вправа «Права рука та ліва рука»**

Виберіть різні кольори для правої і лівої руки. Закривши очі, малюйте карлочки двома руками, потім, розплющивши очі, сформууйте образи на основі цих карлочок.

Ліва рука.

✓ Узявши лівою рукою великий пензлик та використовуючи один колір, зробіть мазки, а потім сформууйте на їх основі зображення.

✓ Створіть карлочки лівою долонею і перетворіть їх в зображення.

3. **Вправа «Малюнок на вологому папері»**

Використовуйте водорозчинні фарби, наносячи їх за допомогою пензлика на вологий папір, розбризкуючи їх. Зверніть увагу, на те, як змішуються кольори. Зверніть увагу на свої відчуття, пов'язані з цим.

4. **Вправа «Чорнильні плями та метелики»**

Крапніть чорнилом або рідкою фарбою на папір, складіть лист навпіл, розгорніть. Перетворіть плями в образи.

Дайте всім членам групи схожі плями для доопрацювання, а потім порівняйте результати.

Виріжте і домалюйте окремі фрагменти плями, які вам до вподоби.

5. **Казкотерапія**

Складання казки за схемою:

1	Жили-були.... Одного разу.... У далекій країні...	Опис умов життя героя та самого героя
2	Раптом,... Одного разу....	Герой стикається з проблемою, подібною проблемі пацієнта (клієнта)

3	Через це....	Казка змінює напрямок, що показати розв'язання проблеми та спосіб у який це робить головний герой
4	Кульмінація	Герой казки долає проблему
5	Розв'язка	Результат дій героя казки: (негативний – герой чинить поганий вчинок та лишається покараним за це; позитивний – герой витримав всі випробування та переміг (отримав нагороду))
6	Мораль казки	Герой отримує урок з казки та стає на шлях змін своєї поведінки

Питання для самоперевірки

1. Яка провідна діяльність у молодшого школяра?
2. Опишіть соціальну ситуацію розвитку молодшого школяра.
3. У чому полягає криза 6-7 віку.
4. Охарактеризуйте особливості розвитку емоційно-вольової сфери молодшого школяра.
5. Назвіть різновиди АРТ-технік.
6. Які умови ізо-технік сприяють розвитку емоційної сфери.
7. Яка загальна структура складання корекційної казки?

Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Ильин Е.И. Эмоции и чувства. – СПб., 2001. – 752 с.
2. Калашник Т.И. Методи творческого самовыражения и арттерапии в психокоррекционной работе. Методическое пособие для практических психологов образования. – Одесса, 1999. – 53с.
3. 3. Лидерс А.Г. Психологический тренинг с подростками. – М., 2001. – 256с.
4. 4. Рогов Е.И. Эмоции и воля. – М., 2001. – 240 с.

5. 5. Фопель К. Как научить детей сотрудничать? Психологические игры и упражнения: Практическое пособие. В 4-х томах. Т.3. – М., 2001. – 160с.
6. 6. Электронный ресурс [<http://lektsii.com/4-34776.html>]

Орієнтовний перелік проблемних питань для самоосвіти в міжкурсовий період в межах зазначеної теми

1. Проблема емоційних відносин в системі психологічної науки.
2. Природа і функції емоційних явищ.
3. Основні емоційні стани, їх перебіг та класифікації.
4. Афективний стан та афект.
5. Настрій: емоційне забарвлення поведінки і діяльності.
6. Фрустрація як дезорганізація свідомості та діяльності.
7. Способи подолання стресу.
8. Воля та вольові дії в структурі особистості. Критерії визначення волі.

Механізм вольової дії.